

Kontrollutvalget Herøy kommune

Prosjektplan for gjennomføring/oppstart av selskapskontroll

YHK11.02.17

1. Innledning

Ytre Helgeland kommunerevisjon (YHK) har nylig utarbeidet overordnet analyse, plan for forvaltningsrevisjon og plan for selskapskontroll for de 6 deltakerkommunene i revisjonssamarbeidet YHK. Planene ble behandlet i kommunenes kontrollutvalg november/desember 2016 og er oversendt og behandlet i 5 av kommunestyrene. Siste kommune planlegger med å behandle planen i mars måned. Kontrollutvalgene i den enkelte kommune har uttrykt at det er en ambisjon om at forvaltningsrevisjon og selskapskontroll skal bli en naturlig del av kommunestyrets kontroll og tilsynsarbeid i løpet av denne planperioden.

Det er kontrollutvalget som skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper. Dette fremgår av kommunelovens § 77 nr. 5. Selskapskontrollen er knyttet til å kontrollere at den som utøver kommunens eierinteresser, utøver denne myndighet på det vis som er fastsatt i det aktuelle lovverk, først og fremst aksjeloven og lov om interkommunale selskaper. I kontrollen inngår også en vurdering av om den som utøver eierinteressene, gjør dette i samsvar med kommunes sine vedtak og forutsetninger for forvaltningen av kommunens eierinteresser. I siste instans er det kommunestyret som har det overordnede ansvaret for at kommunen har en forsvarlig selskapsforvaltning.

I forbindelse med arbeidet med plan for selskapskontroll fremkom det at kommunestyrene ikke har fått utarbeidet slike planer tidligere og kommunene her heller ikke blitt gjennomført noen eierskapskontroller. Kommunene har heller ikke fått utarbeidet eierskapsmeldinger/-strategier for sine ulike selskaper som anbefalt av KS.

Med hensyn til selskapskontroll opplever revisor et noe ulikt syn fra kommunene i revisjonssamarbeidet på hvordan dette arbeidet bør tilnærmes. Hva som er bakgrunnen for dette er noe uklart. Men revisor har en oppfatning om at den generelle kunnskapen om eierstyring, som en del av kontroll- og tilsynsarbeidet, kan videreutvikles. Samtidig er det en pågående prosess i forbindelse med omorganisering av Helgeland Kraft AS som har synliggjort ulike oppfatninger med hensyn til eiernes rolle og hvordan kommunen bør utøve sitt eierskap og innflytelse. I kommunenes planer for selskapskontroll ligger det anbefalinger om oppstart av selskapskontroll i planperioden.

2. Problemstilling

Eierskapskontroll skal som nevnt ha fokus på hvordan kommunen etterlever og følger opp krav som er stilt til godt eierskap. Herunder kommer også vedtak som kommunen eventuelt har knyttet til sin utøvelse av dette eierskapet.

Med henvisning til andre eksempelprosjekter relatert til selskapskontroll¹ vil aktuelle problemstillinger kunne være:

- Har kommunen etablert føringer for eierskapene sine?
- Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?
- Utøves forvaltningen av kommunenes eierinteresser i samsvar med etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, kommunestyrets vedtak og forutsetninger og aktuelle lovbestemmelser?

3. Vurdering

Som nevnt har ikke arbeidet med kommunenes eierstyring tidligere blitt prioritert, og i forbindelse med arbeidet med plan for selskapskontroll ble dette synliggjort. Nytteverdien med et prosjekt relatert til selskapskontroll vil på det stadiet som kommunen er på i dag primært være å bevisstgjøre kontrollutvalget og kommunestyret på kommunenes ansvar som eier/medeier i selskaper, slik revisor ser det.

Økt bevisstgjøring rundt temaet «eierstyring» kan tilnærmes på ulike måter. En måte er å følge opp allerede vedtatte plan for selskapskontroll og starte opp et prosjekt prioritert i planen. Alternativt kan det utarbeides ett fellesprosjekt i samarbeid med flere kommuner med fokus på eierskap generelt, med problemstillinger som nevnt i forrige kapittel. Et siste alternativ er som første steg å få gjennomført et kurs, seminar eller opplæring innenfor temaet eierstyring som en del av kommunestyrets/kontrollutvalgets kontroll- og tilsynsarbeid.

Fordeler og ulemper med disse tre tilnærmingene kan kort listes opp som følger:

a. Prosjekt i vedtatt plan

- + Følger opp allerede vedtatt plan som er forankrete i kommunestyret
- + Bygger noe kompetanse om den aktuelle bedrift/selskap
- + Bygger kompetanse om eierstyring generelt
- ÷ Kommunen har ikke vedtatt eierstrategier for sine eierskap
- ÷ Kan oppleves som om at man søker å få bekrefte det man allerede vet

b. Fellesprosjekt «Eierskapskontroll»

- + Bygger kompetanse om eierstyring generelt
- ÷ Prosjektet er ikke forankret i vedtatt plan for selskapskontroll
- ÷ Kommunen har ikke vedtatt eierstrategier for sine eierskap
- ÷ Kan oppleves som om at man søker å få bekrefte det man allerede vet

¹ Eksempel på en generell selskapskontroll: Eierskapskontroll Nord-Fron kommune, Innlandet Revisjon IKS, rapport 11-2015.

c. Kurs, seminar eller opplæring

- + Bred deltakelse fra kontrollutvalg/kommunestyre/administrativ ledelse
- + Bygger kompetanse om kontroll og tilsyn generelt og om eierstyring spesielt
- + Legger til rette for en gradvis etablering av vedtak/rutiner for god eierstyring
- ÷ Krever en del forberedelser og administrative kostnader
- ÷ Utfordrende å samle deltakere

Et prosjekt som synliggjort i pkt. a og b ovenfor er relativt ukomplisert, og vil kunne gi ny kunnskap til både kontrollutvalget, kommunestyret, administrativ ledelse og aktuelle bedrift (a). Dette forutsatt at konklusjonene i en eventuell rapport blir gjennomgått og anbefalte tiltak blir iverksatt. På den annen side vet vi at anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll gitt av KS ikke er fullt ut forankret i kommunen. Det vil si at ved utformingen av et konkret prosjekt, så vet man allerede i stor grad svarene på problemstillingene gjengitt i kapittel 3 ovenfor. Slikt sett kan dette i verste fall oppleves som unødvendig bruk av tid og ressurser.

Et kurs/seminar vil kreve at det settes av både tid og administrative ressurser. Et slikt arrangement kan settes inn i rammen av folkevalgtopplæringen til KS. Dette er et tilbud som gis til alle kommuner/kommunestyre og er en del av KS sitt medlemstilbud til kommunene. Normalt gjennomføres det et «lunsj til lunsj» seminar etter at kommunestyret er konstituert etter valget. Videre gis det et tilbud om et oppfølgingsseminar på én dags varighet etter ca. 2 år. Et slikt opplegg vil kunne gjennomføres for hver enkelt kommune eller i et samarbeid med flere kommuner. Det er tidligere blitt arrangert et felles «kommunestyremøte» for HALD-kommunene, et arrangement som ble godt mottatt.

I forbindelse med utarbeidelse av denne prosjektplanen har revisor gjennomført to korte samtaler med rådmann/administrasjonssjef i Leirfjord og Alstahaug. Formålet med samtalene var å få høre hvordan de så for seg det videre arbeidet med kommunens eierstyring, og hvordan dette arbeidet kunne ses i sammenheng med rådmannens arbeid/tilnærming relatert til eierstyring. Tilbakemeldingene her var at et fellesarrangement, som en del av folkevalgtopplæringen, kunne være en fornuftig tilnærming. Dette sammenfaller med revisors vurdering.

4. Anbefaling

På bakgrunn av denne korte gjennomgangen anbefales det at det legges til rette for at det blir gjennomført et seminar i regi av folkevalgtopplæringen til KS. Det vil være naturlig at dette arrangementet gjennomføres av administrasjonen etter innspill fra kommunestyret/kontrollutvalget. Vider kan det tas opp til diskusjon om det er ønskelig å arrangere et fellesarrangement for flere kommuner.

Tema for seminaret/opplæringen kan spisses men hovedtemaet bør være innenfor rammen av kommunestyrets kontroll- og tilsynsarbeid med fokus på eierstyring.

Hovedelementer relatert til et seminar/opplæring kan kort listes opp som følger:

- Fellesarrangement for flere kommunestyrer/kontrollutvalg
- Temaer innenfor kontroll- og tilsynsarbeid, eierstyring, m.m.
- Et arrangement i regi kommunestyret med bistand fra folkevalgtprogrammet til KS og/eller NKRF

5. Oppsummering

Revisor foreslår at kontrollutvalget diskuterer og tar stilling til innfallsvinkelen til dette på sitt neste møte. Her vil revisor kunne delta og eventuelt utdype vurderingene som det her er redegjort for.

Stig Sørra
Forvaltningsrevisor